

Konferencja „W trosce o zdrowie publiczne – służby sanitarno-epidemiologiczne w Wielkopolsce – tradycja i współczesność 1919-2009 r.”

Sanitarny jubileusz

25 listopada 2009 r. w Centrum Kongresowo-Konferencyjnym Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (UMP) odbyła się konferencja „W trosce o zdrowie publiczne – służby sanitarno-epidemiologiczne w Wielkopolsce – tradycja i współczesność 1919-2009 r.”, poświęcona jubileuszowi 90-lecia działalności służb sanitarno-epidemiologicznych w Wielkopolsce i 55-lecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Wielkopolsce.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS, zwyczajowa nazwa: „sanepid”), w której pracuje w wielu lekarzy, jest wyspecjalizowaną instytucją wykonującą zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. Gromadzi również dane epidemiologiczne dotyczące niektórych chorób oraz wydaje decyzje dotyczące chorób zawodowych. Jej historia datuje się od stycznia 1919 r., kiedy to tuż po odzyskaniu niepodległości naczelnik państwa Józef Piłsudski powołał dekretem Ministerstwo Zdrowia Publicznego, do którego działań zgodnie z zasadniczą ustawą sanitarną z 19 lipca 1919 r. należało m.in. zwalczanie chorób zakaźnych ostrych i przewlekłych.

Organizatorami spotkania byli Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu, Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Higienicznego oraz Zakład Higieny Katedry Medycyny Społecznej UMP. Przybyło na nie około 300 osób. Zgromadzonych powitał dr n. med. Andrzej Trybusz, państwowy wojewódzki inspektor sanitarny w Poznaniu. Po wystąpieniach gości wojewoda wielkopolski Piotr Florek wręczył zasłużonemu pracownikowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Wielkopolski odznaczenie „Za Zasługi dla Ochrony Zdrowia”. Natomiast dr n. med. Andrzej Trybusz otrzymał pamiątkowy medal wybity z okazji jubileuszu 110-lecia Polskiego Towarzystwa Higienicznego – podziękowanie za wieloletnią współpracę z tym towarzystwem; wręczyli go wiceprezes PTH Jerzy T. Marcinkowski i członek

Prezydium ZG PTH dr n. biol. Aneta Klimberg.

W części naukowej konferencji pierwszy referat wygłosił prof. dr hab. med. Jacek Wysocki – „Szczepienia jako narzędzie zdrowia publicznego”. Pokazał obraz, który w 1556 r. namalował Pieter Bruegel (starszy) – „Tryumf śmierci”, nawiązujący do epidemii dżumy w 1347 r., kiedy to wymarła jedna czwarta mieszkańców Europy. W tym kontekście liczba zgonów z powodu pandemii świńskiej grypy

---

Historia Państwowej Inspekcji Sanitarnej datuje się od stycznia 1919 r., kiedy to tuż po odzyskaniu niepodległości naczelnik państwa Józef Piłsudski powołał dekretem Ministerstwo Zdrowia Publicznego

---

jest naprawdę mała! Następnie omówił historię szczepień przeciwko ospie prawdziwej aż do 9 grudnia 1979 r., kiedy WHO certyfikowała eradykację ospy prawdziwej, progresję eradykacji *poliomyelitis*, zmniejszanie zapadalności na wirusowe zapalenie wątroby typu B w Polsce, obniżanie się śmiertelności w chorobach zakaźnych w USA wskutek wprowadzenia szczepień ochronnych. Kolejna ważna kwestia to zakażenie wirusami ROTA (epidemiologia, infekcje ROTA jako zakażenia szpitalne, zapobieganie, szczepienia ochronne i bezpieczeństwo szczepionek). Na końcu zostały omówione szczepienia przeciwko krztuścowi. Wykład został zakończony dowcip-

nie przedstawieniem kolorowego drzeworytu Jamesa Westa z 1803 r., na którym lekarze składają epidemii podziękowania za dodatkowe zyski.

Doktr n. hum. Andrzej Zarzycki w referacie „Na zdrowie. Od morowego powietrza do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu”, przypomniał, że już w 1598 r. Zachariasz Barth wydał w Poznaniu książkę „O epidemii”. Duże poruszenie słuchaczy wywołały fakty dotyczące przeciętnego trwania życia w latach 1253–1793. W tym czasie przed 30. rokiem życia umierało wówczas aż 70 proc. chłopów, rzemieślników, biedoty i drobnej szlachty. Wiek od 30 do 50 lat osiągało zaledwie 25 proc. populacji, zaś próg starości, czyli 60 lat, przekraczało tylko 6 proc. Przypomniana została historia Królewskiego Instytutu Higieny z czasów zaboru pruskie-

go, a następnie historia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu.

Doktor n. med. Andrzej Trybusz w referacie „Państwowa Inspekcja Sanitarna w województwie wielkopolskim – współczesność” przedstawił misję i zadania PIS, strukturę organizacyjną i potencjał PIS w województwie wielkopolskim wraz z sytuacją epidemiologiczną i stanem sanitarnym w ostatnich latach oraz kierunki dalszych działań PIS. Nastąpił bardzo dynamiczny rozwój informatyzacji, laboratoria uzyskują wiele akredytacji, rozwinęła się nowoczesna diagnostyka laboratoryjna grypy.

Profesor UM dr hab. med. Halina Batura Gabryel przedstawiła „Cywili-

Wojewoda Piotr Florek

Rektor UMP prof. Jacek Wysocki

Profesor Jerzy T. Marcinkowski

zacyjne choroby układu oddechowego”, rozpoczynając od faktu, że pięć najczęstszych chorób płuc jest przyczyną aż 17,4 proc. zgonów (według WHO); są to zapalenie płuc, przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), gruźlica, rak płuca i astma. Najważniejszym czynnikiem ryzyka wystąpienia chorób płuc jest palenie tytoniu, a walka z „epidemią” nikotynizmu stała się priorytetem WHO. Na świecie tytoń pali 1,1 mld osób i ta liczba, niestety, się zwiększa, gdyż szacunkowo do roku 2025 (według raportu Banku Światowego) wzrośnie do 1,6 mld. Poruszenie wśród słuchaczy wzbudziła uwaga, że aż 90 proc. nowych palaczy zaczyna jako nastolatki – i dla wielu z nich będzie to przyczyną ich śmierci. Przy tym prawdopodobieństwo, że paląca młodzież

pije alkohol jest trzy razy większe niż u niepalącej młodzieży, palenie marihuany – osiem razy większe, zażywanie kokainy – aż 22 razy większe. Ważnym problemem społecznym jest narażenie dzieci na bierne palenie tytoniu, co znacznie zwiększa ryzyko wystąpienia astmy, zapaleń płuc i zapaleń oskrzeli. Kolejne interesujące fakty to przyczyny globalnego zagrożenia gruźlicą: zewnętrzne, globalne (migracja polityczna i ekonomiczna z krajów ubogich o dużym zagrążeniu, szerzenie się pandemii HIV, rozwój masowej turystyki) i wewnętrzne, krajowe (lekceważenie zagrożenia gruźlicą w krajach o niskich wskaźnikach zapadalności i umieralności, demontaż zdrowotnej infrastruktury organizacyjnej w krajach po przemianach ustrojowych – Europa Środkowo-

Wschodnia, Rosja, brak pieniędzy, zła organizacja oraz brak dostępu do służby zdrowia i do leków w krajach ubogich).

Doktor n. med. Dorota Klimaszuk wygłosiła referat „Ratownictwo i medycyna katastrof w zagrożeniach środowiskowych”, a prof. Jerzy T. Marcinkowski „Profilaktyka – ciągle niedocenione ogniwo w systemie opieki zdrowotnej w Polsce”, w którym m.in. wspomniął o tezach rozprawy doktorskiej pisanej pod jego kierunkiem przez lek. med. Beatę Ziemska – kierownika Przychodni Medycyny Pracy NZOZ UMP. Praca ta („Stan zdrowia pracowników Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu”) wzbudzi zapewne duże zainteresowanie pracowników UMP.

Jerzy T. Marcinkowski

